

«Ανθρώπινες σχέσεις και συναισθήματα μέσα απο την γλώσσα του κινηματογράφου: Το Film Noir και ο ασπρόμαυρος κινηματογράφος»

Γιώργος Κωνσταντίνου

ΑΜ: 3819089

Για το εργαστήριο της Πτυχιακής Εργασίας

Επιβλέπουσα: Μαρία Πασχαλίδου

Ημερομηνία: 2023

Εξάμηνο: 8ο

Για το Τμήμα Πολιτισμού, Δημιουργικών μέσων και Βιομηχανιών

**«Ανθρώπινες σχέσεις και συναισθήματα μέσα απο την
γλώσσα του κινηματογράφου: Το Film Noir και ο ασπρόμαυρος
κινηματογράφος»**

/

**«Human Relationships and emotions, through the cinema: Film Noir
and black and white Cinema»**

Μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής:

Αναστασία Δούκα

(Επίκουρη Καθηγήτρια / Εικαστικές Τέχνες και Τεχνουργίες /
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)

Απόστολος Κορδάς

(Εργαστηριακό Διδακτικό Προσωπικό / Επεξεργασία Ψηφιακής Εικόνας
- Πολυμέσα / Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)

Μαρία Πασχαλίδου

(Επίκουρη Καθηγήτρια / Εικαστικές Τέχνες και Κινούμενη Εικόνα /
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας)

Το παρακάτω κείμενο υπογράφεται από τον/τη φοιτητή/φοιτήτρια που
εκπόνησε την ΠΕ
«Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας, η οποία
Εκπονήθηκε σύμφωνα με τον Κανονισμό Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας του
ΤΠΔΜΒ»

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	σελ. 4
Περίληψη / Summary.....	σελ. 5
Εισαγωγή.....	σελ. 6
Ασπρόμαυρος Κινηματογράφος:	
- Τι είναι το Film Noir;.....	σελ. 7-9
- Το γαλλικό New Wave.....	σελ. 10
Jean Luc Godard, κινηματογραφική έμπνευση και το Vivre Sa Vie.....	σελ. 11-13
Επιρροές απο τον Ελληνικό Κινηματογράφο.....	σελ. 14-17
<i>Παλίρροια:</i> Απο την ιδέα ως την υλοποίηση, ανάλυση, και σύγκριση με τις πηγές έμπνευσης.....	σελ. 18
- Η Υπόθεση και οι χαρακτήρες.....	σελ. 19-23
- Σύγκριση με το Vivre Sa Vie.....	σελ. 24-26
- Συμπέρασμα και μήνυμα της ταινίας.....	σελ. 27
- Γυρίσματα και διαδικασία.....	σελ. 28-29
- Μέθοδοι αφήγησης - τεχνικές.....	σελ. 30
- Η ιδέα πίσω απο τον τίτλο.....	σελ. 31
Επίλογος.....	σελ. 32
Βιβλιογραφία.....	σελ. 33-34

Πρόλογος

Πριν από την έναρξη της παρούσας εργασίας, θα ήθελα να ευχαριστήσω, όλους αυτούς με τους οποίους συνεργάστηκα και με βοήθησαν στην εκπόνηση αυτού του καλλιτεχνικού έργου. Αρχικά να ευχαριστήσω την Μαρία Πασχαλίδου, για όλη την καθοδήγηση και τα σχόλια που μου προσέφερε επάνω στην εργασία και στη διάρκεια της δημιουργίας της. Να ευχαριστήσω όλους τους ηθοποιούς και συμμετέχοντες στην παραγωγή της ταινίας, είτε μπροστά είτε πίσω από την κάμερα. Τον Βασίλη Ακριβό, με τον οποίο γεννήθηκε η αρχική ιδέα για την εκπόνηση και δημιουργία της ταινίας. Τον Κωνσταντίνο Διαμαντή και το Studio Fiji, για την χορήγηση κινηματογραφικού εξοπλισμού. Τους Γιάννη Αφέντρα, και Φάνη Κοκκά για την χορήγηση των χώρων τους, Cafe Society και Καλειδοσκόπιο αντίστοιχα. Την Μαρία Δεμερτζή, για τις επικοινωνίες και τον Γιάννη Μπαλαγιάννη, για τις μετακινήσεις.

Περίληψη / Summary

Σκοπός της Πτυχιακής αυτής εργασίας, είναι να μελετήσει και να αναλύσει τις διάφορες πρακτικές και τεχνικές του Ασπρόμαυρου κινηματογράφου, καθώς και μερικά σημαντικά κομμάτια στην ιστορία και την εξέλιξη του, με ταινίες και σκηνοθέτες σταθμούς στην ανάπτυξη της έβδομης αυτής τέχνης, μέσα από την παρουσίαση και ανάλυση διαφόρων ταινιών ως προς το κομμάτι της σκηνοθεσίας, της χρωματικής επιλογής και παλέτας, του σεναρίου, και του γενικότερου συνόλου όλων αυτών που ενώνονται και δημιουργούν αυτό που βλέπει κανείς, αυτό που αποκαλείται ταινία. Ένα μεγάλο κομμάτι της εργασίας αυτής, θα αποτελείται από την παρουσίαση της μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε για την συγγραφή και την εκπόνηση του έργου και συγκεκριμένα, από την αναφορά όχι μόνο διαφόρων ταινιών και πρακτικών των σκηνοθετών τους, αλλά και από την ανάλυση του δικού μου προσωπικού μου έργου, ονόματι *Παλίρροια*, μια ταινία μεσαίου μήκους δικής μου παραγωγής, στην οποία ανέλαβα την σκηνοθεσία και το μοντάζ, και σε συνεργασία με άλλα άτομα του κύκλου ασχολίας με τον κινηματογράφο, εκπονήθηκε αυτό το χρονοβόρο αλλά και με μεγάλη ικανοποίηση στο τέλος, έργο. Θα γίνει λόγος για διάφορες παλιές και καινούργιες ασπρόμαυρες ταινίες, για κάποια σημαντικά κινήματα στη περίοδο του ασπρόμαυρου κινηματογράφου, ακόμη και συγκρίσεις της δικής μου ταινίας με άλλες του είδους, δικαιολογώντας τις πηγές έμπνευσης και τις διάφορες ιδέες, που οδήγησαν στην δημιουργία αυτού του έργου.

The purpose of this final Project, is to study and analyze the various techniques of Black and White cinema, as well as some important pieces in it's history and development, with some very important films and directors that took part in the development of this seventh art, through the presentation and analysis of various films in terms of direction, choice of color and palette, screenplay, and every little thing that comes together and creates what we see, what we call a film. A big part of this work, consists of the presentation of the methodologies followed for the writing and creation of this project, and specifically, from the analysis not only of some films and their directing techniques but also from the analysis of my own personal project, called *Palirroia*, a medium length film of my own production, which I directed and edited, and in collaboration with others that have interest in cinema, created this time consuming, but also satisfying project. I will also include information about various old and new black and white films, some important movements during the era of black and white cinema, and even make comparisons, of my own film with others of the genre, justifying the sources of inspiration and the ideas that led to the creation of this project.

Εισαγωγή.

Ήδη μέσα απο την υλοποίηση της ερευνητικής μου εργασίας, είχε αρχίσει να λαμβάνει χώρα μια έρευνα, τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο, σχετικά με το γενικότερο πλαίσιο του κινηματογράφου, της ιστορίας και της εξέλιξης του ανά τα χρόνια, που μετέπειτα εξελίχθηκε σε κάτι πιο ειδικευμένο, το πως παρουσιάζονται μέσα απο τον κινηματογράφο, τα συναισθήματα, και οι διάφορες ανθρώπινες σχέσεις, ερωτικές, φιλικές, οικογενειακές κτλ. με μια μεγάλη έμφαση να δίνεται στις ερωτικές σχέσεις, τα συναισθήματα των χαρακτήρων στις ταινίες και στο έργο του ταλαντούχου και μάγου της αισθητικής Wong Kar Wai¹.

Στην παρούσα εργασία όμως, που μπορεί να θεωρηθεί κατά κάποιο τρόπο συνέχεια της έρευνας που έχει προηγηθεί, δεν θα γίνει λόγος για το πως παρουσιάζονται οι ανθρώπινες σχέσεις και τα συναισθήματα, μέσα απο την σκηνοθεσία, το σενάριο, τον φωτισμό κτλ., αλλά κυρίως για το ποια ήταν τα κινήματα, οι σκηνοθέτες και οι ταινίες που ασχολήθηκαν με αυτό το θέμα, ήδη απο τα παλαιότερα χρόνια, του ασπρόμαυρου κινηματογράφου, και του Film Noir². Η έρευνα δηλαδή έχει μετατοπιστεί, απο το ενδιαφέρον για τη χρήση του χρώματος στον κινηματογράφο, στην απουσία του. Μεγάλη σημασία έχει εδώ, να αναφερθεί ότι η βάση για όλα αυτά, η ιδέα πίσω απο την έρευνα, ήταν η επιθυμία μου να πειραματιστώ και να δημιουργήσω και γω μια ασπρόμαυρη noir ταινία, η οποία αποτελεί και το πρακτικό κομμάτι και τελικό project που συνοδεύει αυτήν την έρευνα. Το ενδιαφέρον μου για τον κινηματογράφο με έκανε να τον μελετήσω περισσότερο, γυρνώντας πίσω στις ρίζες του, και μελετώντας την πορεία του.

Θα μπορούσε να πει κανείς, ότι η εργασία χωρίζεται σε δύο μεγάλα κεφάλαια. Τις επιρροές και πηγές έμπνευσης, και την ανάλυση του έργου μου. Στο ένα μέρος της εργασίας, θα γίνει λόγος για σημαντικούς σκηνοθέτες, κινήματα και εποχές του ασπρόμαυρου κινηματογράφου, μέσα απο παραδείγματα ταινιών που στα σενάρια τους διαπραγματεύονται τα συναισθήματα και τις σχέσεις. Το άλλο μέρος θα έχει να κάνει με τις μεθόδους και τεχνικές που ακολούθησα για να γυρίσω την ταινία μου, και τη πορεία της σκέψης μου, ξεκινώντας απο την ιδέα, και φτάνοντας στην υλοποίηση και το τελικό μοντάζ.

¹ Σημαντικός σκηνοθέτης απο το Hong Kong, που φημίζεται για την αισθητική, την χρήση των χρωμάτων και τα πανέμορφα τοπία και καρέ στις ταινίες του.

² Είδος κινηματογράφου, χαρακτηρίζεται ως «μαύρο φιλμ», για το οποίο θα γίνει λόγος παρακάτω.

Ασπρόμαυρος κινηματογράφος: Τι είναι το Film Noir;

Αν και σε αυτήν την εργασία, δεν θα αναλυθούν τόσο οι όροι που αφορούν τον κινηματογράφο, όπως το «σενάριο» «σκηνοθεσία», «φωτισμός»³ κτλ., γιατί έχουν αναλυθεί ήδη στην ερευνητική μου εργασία, θεωρώ απαραίτητο να αναλυθούν κάποιοι όροι, οι οποίοι ήταν και πηγή έμπνευσης, για την δική μου ταινία. Εφόσον αναφέρθηκε παραπάνω ότι η εργασία έχει να κάνει κυρίως με την μεθοδολογία που ακολούθησα για να γυρίσω αυτήν την ταινία, θα αρχίσω λέγοντας ότι δύο ήταν τα πράγματα που με οδήγησαν αρχικά στην ιδέα για την συγκεκριμένη ταινία, την αισθητική και το σενάριο που θα ακολουθούσε. Το Film Noir, και ο ασπρόμαυρος κινηματογράφος γενικότερα.

Απο τα παλαιότερα χρόνια, απο την εμφάνιση του κινηματογράφου και τις πρώτες του δεκαετίες, η απουσία του χρώματος, οδηγούσε τους σκηνοθέτες στο να πειραματίζονται, και να δημιουργούν δικούς τους τρόπους για την παρουσίαση μιας ιστορίας. Πυρήνας του σινεμά ήταν το φως και το σκοτάδι όπως έλεγαν. (Κ. Δημητρίου, 2008) Ο όρος Film Noir όμως, είναι μεταγενέστερος. Καμία απο τις ταινίες που χαρακτηρίζονται Noir, δε γυρίστηκαν με σκοπό να ονομαστούν Noir. (Π. Πολυκαρπίου, 2018) Το 1946 στο Παρίσι, εμφανίστηκε μια ρετροσπεκτίβα⁴ Αμερικανικών ταινιών, απαγορευμένες στη Γαλλία στη διάρκεια του Πολέμου. Τότε οι θεατές ανακάλυψαν έναν εντελώς καινούργιο, «μυθικό» οπτικοακουστικό κόσμο. Ένας κόσμος γοητευτικός και αλλιώτικος, που προσπερνούσε την κοσμιότητα και την ευρωπαϊκή ηθική, αγγίζοντας τον πραγματιστικό υπαρξισμό. (Π. Πολυκαρπίου, 2018) Η πρώτη προσπάθεια ορισμού, έγινε απο δύο Γάλλους Κριτικούς, Raymond Borde, και Etienne Chaumeton, στο βιβλίο τους «Film Noir», όπου και χαρακτηρίστηκε ως «Μαύρη Ταινία», λέγοντας ότι έχει να κάνει με το ονειρικό, το ερωτικό, το σκληρό και το παράξενο. Και αυτό λόγω της μαύρης και σκοτεινής αίσθησης, που διέπει κάθε τέτοια ταινία. (Αύρα Μπακούρου, 2020) Οι ταινίες Noir, ακολουθούσαν κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως οι τεχνικές σκηνοθεσίας τους, η χρήση του ήχου, τα ομοιόμορφα αστυνομικά, ερωτικά και τολμηρά σενάρια τους, με τους ήρωες που μπλέκουν σε εγκληματικές καταστάσεις, τα διάφορα Flashbacks⁵ και ο φωτισμός, με τα μισά πρόσωπα να καλύπτονται απο τις σκιές⁶.

³ Βασικοί όροι της κινηματογραφικής γλώσσας.

⁴ Αναδρομικό αφιέρωμα σε κάποιον δημιουργό. Στην περίπτωση του κινηματογράφου, κάποιου σκηνοθέτη.

⁵ Σύντομη αναδρομή σε κάποια σημαντική στιγμή στο παρελθόν.

⁶ Διάσημη τεχνική των ταινιών Noir, που προσθέτει μυστήριο και ύποπτο τόνο στους χαρακτήρες.

Το συγκεκριμένο είδος, ακολούθησε πολλές περιόδους, όπως την κλασική⁷, την νεονουάρ⁸, οι δεκαετίες 80 - 00⁹, και σκηνοθέτες πειραματίζονται με το noir μέχρι και σήμερα, όπως ακριβώς και γω με την ταινία μου. Μερικές απο τις διασημότερες και σημαντικότερες ταινίες Noir, είναι τα Casablanca¹⁰, Laura¹¹, Άγγιγμα του Κακού¹², Kiss me Deadly¹³, και τα μεταγενέστερα Chinatown¹⁴, Taxi Driver¹⁵ και Body Heat¹⁶.

Στιγμιότυπο από την ταινία «Casablanca» TCM, 2023

⁷ Το διάστημα 1940 - 50. Με επιρροές απο τον Γαλλικό Εξπρεσιονισμό, και τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, οι ταινίες τότε χαρακτηρίζονταν ως «μελοδράματα».

⁸ Την περίοδο 1960 - 70, οι ταινίες αυτού του είδους γνώρισαν μια σημαντική αναβίωση.

⁹ «Σκοτεινά» φιλμ που χαρακτηρίζονταν Noir, με συνήθως ροκ και hip hop μουσική επένδυση.

¹⁰ Του Michael Curtiz, όπου ένας αμερικάνος ιδιοκτήτης καφέ, βρίσκεται σε δίλλημα για το αν θα βοηθήσει την πρώην γυναίκα του να ξεφύγει από τους Ναζί.

¹¹ Του Otto Preminger, όπου ένας Ντετέκτιβ ερωτεύεται την γυναίκα που του ανέθεσε μια υπόθεση.

¹² Θεωρείται απο πολλούς το καλύτερο Noir που έχει δημιουργηθεί, απο τον Orson Welles, που θίγει την παιδοφιλία, τον φόνο, και την αστυνομική βία.

¹³ Ένας κύκλος γεμάτος ίντριγκα και μυστήριο, απο τον Robert Aldrich.

¹⁴ Χαρακτηρίζεται ως το καλύτερο Νεονουάρ, με έναν ντετέκτιβ να εμπλέκεται σε μια πλεκτάνη καθώς ερευνά έναν φόνο.

¹⁵ Ένας νυχτερινός ταξιτζής, ανακαλύπτει τη «Σαπίλα» στους δρόμους της Νέας Υόρκης του 70. Ταινία σταθμός, απο τον Martin Scorsese.

¹⁶ Μια γυναίκα προσπαθεί να πείσει τον ερωμένο της, να σκοτώσει τον πλούσιο σύζυγό της. Του Lawrence Kasdan.

Στιγμιότυπο από την ταινία «Άγγιγμα του Κακού» Arts Knoxville, 2018

Στιγμιότυπο από την ταινία «Chinatown» The Washington Post, 2020

Υπήρχαν επίσης πολλές επιρροές από την λογοτεχνία¹⁷, που οδήγησαν τις ταινίες του είδους να έχουν συγκεκριμένες αφηγηματικές τεχνικές¹⁸ και κώδικες ηθικής¹⁹, ακόμη και επιρροές από την φωτογραφία και το θέατρο της δεκαετίας του 10 και του 20. Πολλές ταινίες σήμερα επιλέγονται για διάφορους λόγους να δημιουργούνται ασπρόμαυρες, λόγω των επιρροών από τα κινήματα του Noir.

¹⁷ Η σχολή αμερικανικού αστυνομικού μυθιστορήματος, καθώς και άλλες ιστορίες πρωτοπόρων επηρέασαν τις ιστορίες που αφηγούνταν οι ταινίες.

¹⁸ Πολλές φορές στις Noir ταινίες υπάρχει αφήγηση σε πρώτο πρόσωπο, συνήθως του κεντρικού χαρακτήρα.

¹⁹ Κυριαρχεί η απαισιοδοξία, αλλά στο τέλος κερδίζει το καλό, χωρίς πολλές παραβιάσεις και σκηνές πάθους.

Ασπρόμαυρος κινηματογράφος: Το Γαλλικό New Wave.

Πέρα απο το φιλμ Noir, η δεύτερη σημαντική επιρροή, που μου έδωσε έμπνευση για την αισθητική που θα ακολουθούσε η ταινία, ακόμη και την συμπεριφορά των χαρακτήρων, την μουσική που θα εμπεριείχε, και το πως θα εξελισσόταν η τύχη του κάθε χαρακτήρα στο σενάριο, ήταν το Γαλλικό New Wave, ή αλλιώς Nouvelle Vague.

Ο όρος χρησιμοποιήθηκε πρώτα απο τον Φρανσουάζ Ζιρό²⁰ σε ένα Γαλλικό Περιοδικό. Ήταν ένα κίνημα που αναδύθηκε γρήγορα, και αποσκοπούσε να διερευνήσει το ατίθασο πνεύμα της Γαλλικής Νεολαίας, που άρχισε τότε να γίνεται αισθητό. (Ν. Τερζής, 2013) Λίγο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, η Γαλλία γνώρισε μια σημαντική οικονομική και βιομηχανική ανάπτυξη, εντυπωσιακή αύξηση του πληθυσμού²¹, και έναν εκμοντερνισμό στην καθημερινή ζωή²². Έτσι άρχισε να εμφανίζεται και ένα νέο κύμα θεατών του κινηματογράφου²³, καθώς και ένα κύμα τολμηρών σκηνοθετών και δημιουργών, με ταινίες που διακρίθηκαν για τη φρεσκάδα και το στυλ εντυπωσιάζοντας στο φεστιβάλ των Καννών²⁴ το 1959, (Ν. Τερζής, 2013) και οι οποίοι χαρακτήρισαν και διαμόρφωσαν το Γαλλικό Νέο Κύμα.

Κύρια επιθυμία των σκηνοθετών τότε, ήταν να προσπαθήσουν να γυρίσουν κάτι χωρίς πολλά χρήματα, φέροντας στην επιφάνεια καινοτόμες αφηγηματικές και σκηνοθετικές τεχνικές. Εδώ φαίνεται και μια σύνδεση με τη δική μου ταινία και την επιρροή του New Wave, καθώς δεν επενδύσαμε καθόλου, και γυρίσαμε την ταινία με μηδενικό Budget²⁵. Με ελαφρές κάμερες που κρατούνταν στο χέρι, ειδικό φιλμ που απέδιδε καλύτερα την εικόνα με λιγότερο φως, και φθηνά μικρόφωνα, βασικά χαρακτηριστικά αυτών των ταινιών, ήταν η νέα κινηματογραφική γλώσσα, διαφορετική απο τη «Χολιγουντιανή», με τον Σκηνοθέτη να εκφράζει ελεύθερα τις απόψεις του χωρίς περιορισμούς, η παιγνιώδης διάθεση των σεναρίων, όπου βλέπουμε την ζωή καθημερινών χαρακτήρων σε τζαζ μπαρ, καφετέριες, και δρόμους του Παρισιού, ακόμη και η κινηματογράφιση με την χρήση απλών καθημερινών πλάνων και των εργαλείων που αναφέρθηκαν παραπάνω²⁶.

²⁰ Γάλλος συγγραφέας, που πρωτοχρησιμοποίησε τον όρο στο περιοδικό L'Express τον Οκτώβρη του 1957.

²¹ Λόγω των μεταναστών, και του νέου εργατικού δυναμικού.

²² Πιο πολλές τεχνολογικές καινοτομίες και μια υπερηφάνια στη καθημερινή ζωή.

²³ Όπως χαρακτηρίζονταν απο τον Sean Martin στο βιβλίο του «New Waves in Cinema» ένα κοινό επαναστατικό, που ακούει τζαζ, και έχει αρκετό εισόδημα για να πηγαίνει τακτικά στον Κινηματογράφο.

²⁴ Το διασημότερο φεστιβάλ Κινηματογράφου στον κόσμο.

²⁵ Το πόσα χρήματα διαθέτει μια παραγωγή για την υλοποίηση ενός κινηματογραφικού έργου.

²⁶ Ακόμη, μεγάλη σημασία είχε ο ήχος, που πολλές φορές απουσίαζε τελείως, ή αντιτίθεται στην εικόνα για να δώσει έμφαση σε κάτι, οι ερμηνείες, με κύριο χαρακτηριστικό τον αυτοσχεδιασμό, και η μη γραμμική αφηγηματική δομή.

Jean Luc Godard, κινηματογραφική έμπνευση, και το *Vivre Sa Vie*.

Στην τελευταία και μεγαλύτερη ενότητα της εργασίας, όπου θα γίνει μια προσπάθεια ανάλυσης της ταινίας μου, και μια προσπάθεια σύγκρισης της με άλλες, θα παρατηρήσει κανείς ότι υπάρχουν πολλές επιρροές από τον παλιό γαλλικό κινηματογράφο, και συγκεκριμένα ταινίες του Godard, όπως για παράδειγμα μια από τις αγαπημένες μου, το *Vivre Sa Vie*²⁷ (Ζούσε την Ζωή της). Η πρωταγωνίστρια Anna Karina παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με την Ειρήνη²⁸, και η ίδια η ταινία έχει την ανέμελη και καλοκαιρινή ενέργεια της Παλιάς Γαλλίας, ή και Ελλάδας²⁹.

Στιγμιότυπο από την ταινία «Ζούσε την Ζωή της» (*Vivre Sa Vie*) IFC Center, 2019

Το Γαλλικό Νέο Κύμα, συνδέθηκε αρκετά με τον Μοντερνισμό³⁰, και ο Jean Luc Godard, ήταν αυτός που διαμόρφωσε ένα νέο κινηματογραφικό στυλ, και μια νέα ριζοσπαστική κουλτούρα, δείχνοντας ότι το σινεμά είναι κάτι παραπάνω από ένα απλό μέσο έκφρασης. (Π. Αγριανίτης, 2023) Θεωρείται πατέρας της Nouvelle Vague, και άσκησε μεγάλη επιρροή στον κινηματογράφο με τις ταινίες του. Συνδύαζε την σκηνοθεσία, με το ντοκιμαντέρ, την φιλοσοφία και το avant-garde³¹. (Π. Αγριανίτης, 2023)

²⁷ Μία από τις σημαντικότερες ταινίες του Γαλλικού Νέου Κύματος, όπου βλέπουμε όπως αναφέρεται και στον τίτλο, κεφάλαια από την καθημερινή ζωή μιας Γυναίκας στην Γαλλία.

²⁸ Πρωταγωνίστρια της ταινίας μου.

²⁹ Παρακάτω θα γίνει λόγος για τις επιρροές στην ταινία μου, του Ελληνικού Κινηματογράφου, και συγκεκριμένα όσον αφορά τις τοποθεσίες γυρισμάτων, τους χαρακτήρες και το σενάριο γενικότερα.

³⁰ Οι νέοι τρόποι ζωής, και η αναδιαμόρφωση των Δυτικών Κοινωνιών λόγω της Βιομηχανικής Επανάστασης.

³¹ Οτιδήποτε το πρωτοποριακό.

Γνωστές ταινίες του ήταν οι «Δύο η τρία πράγματα που ξέρω για αυτήν»³², «Ο μικρός στρατιώτης»³³, «Περιφρόνηση»³⁴, «Συνέβη στην Αμερική»³⁵, «Ζούσε την Ζωή της»³⁶, κτλ., ταινίες που φημίζονται για την ιδιαίτερη χρήση της Κινηματογραφικής Γλώσσας, την ασυνέχεια και την αφήγηση. (Θ. Σούμας, 2022)

Στιγμιότυπο από την ταινία «Ο μικρός στρατιώτης» (Le Petit Soldat) Letterbox, 2023

Στιγμιότυπο από την ταινία «Περιφρόνηση» (Le mépris) IMDB, 2023

³² (2 ou 3 choses que je sais d'elle) Η καθημερινή ζωή μιας σεξεργάτριας στο Παρίσι.

³³ (Le Petit Soldat) Στον πόλεμο της Αλγερίας, ένας άνδρας και μια γυναίκα απο αντίθετα στρατόπεδα ερωτεύονται.

³⁴ (Le mépris) Ένας σεναριογράφος, χάνει το ερωτικό ενδιαφέρον για τη γυναίκα του, όσο αυτή περνάει χρόνο με ένα παραγωγό.

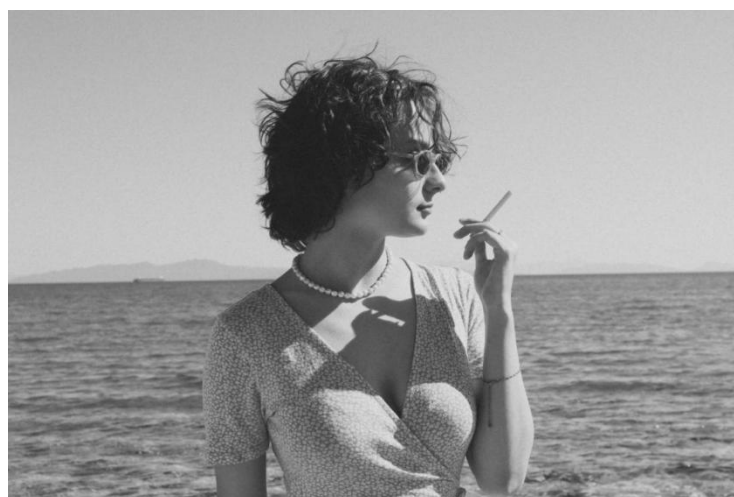
³⁵ (Made in U.S.A) Μία αριστερή συγγραφέας, μαθαίνει για την θάνατο ενός πρώην συνεργάτη και ερωμένου της και αρχίζει να τον ερευνά.

³⁶ (Vivre Sa Vie) Στιγμιότυπα απο την καθημερινή ζωή μιας γυναίκας στο Παρίσι.

Το *Vivre Sa vie*, ταινία που έγραψε ιστορία, έχει σε πολλά σημεία ομοιότητες, με την *Παλίρροια*³⁷, είτε σε σχέση με τη σκηνοθεσία, είτε με τον ήχο και το σενάριο. Στην ταινία βλέπουμε την πανέμορφη πρωταγωνίστρια Anna Karina, που υποδύεται την Nana, μια ανεξάρτητη γυναίκα στο Παρίσι του 60. Η ταινία είναι τόσο απλή και όμορφη όπως και ο τίτλος της. Χωρίζεται σε 12 κεφάλαια, που περιγράφουν την δύσκολη ζωή της Nana. Δουλεύει σε ένα κατάστημα με δίσκους, αρχίζει να πηγαίνει σινεμά, και λόγω της έλλειψης χρημάτων ωθείται στην πορνεία³⁸. Την βλέπουμε επίσης να ερωτεύεται, ή έστω να προσποιείται, κανείς δε ξέρει. Παρατηρούνται πολλές ομοιότητες στον χαρακτήρα της Ειρήνης, (Πρωταγωνίστριας στην *Παλίρροια*) και της Nana. Δύο ανέμελα νέα κορίτσια, που θέλουν να ταξιδέψουν και να ζήσουν τον έρωτα, κρύβοντας όμως πολλούς φόβους και ανασφάλειες.

Η Anna Karina στο *Vivre Sa Vie*. Film at Lincoln Center, 2023

Η Ειρήνη στην *Παλίρροια*. Promo Φωτογράφιση για την ταινία, 2023

³⁷ Η δική μου ταινία, την οποία θα αναλύσω παρακάτω.

³⁸ Ο Godard, έθιγε συχνά το θέμα της πορνείας, θέλοντας να δείξει τις αντιλήψεις που επικρατούσαν για το θέση της γυναίκας.

Επιρροές απο τον Ελληνικό Κινηματογράφο.

Θεωρώ απαραίτητο, πριν μπω στο κεφάλαιο ανάλυσης της ταινίας μου, να αναφερθεί σε μια μικρή ενότητα, η επιρροή που είχε ο παλιός ελληνικός κινηματογράφος στην υλοποίηση της ταινίας μου. Όπως ανέφερα και παραπάνω, κύριες επιρροές μου και πηγές έμπνευσης για την Παλίρροια ήταν το Film Noir και το Γαλλικό Νέο Κύμα. Μία ακόμη ήταν ο παλιός ελληνικός κινηματογράφος.

Δεν ήταν τόσο μεγάλη επιρροή όσο τα άλλα δύο, αλλά αν αναλογιστεί κανείς την νησιώτικη καλοκαιρινή αύρα της ταινίας, το ασπρόμαυρο, τον ρομαντισμό και το πάθος ανάμεσα στους δύο πρωταγωνιστές, τον τρόπο ζωής τους, ακόμη και τις τοποθεσίες όπου γυρίστηκε η ταινία και η μουσική που χρησιμοποιείται, δε γίνεται παρά να σου θυμίζει μια παλαιά Ελληνική ταινία.

Θα μπορούσε κανείς να πει ότι σίγουρα υπάρχουν επιρροές απο παλιές ταινίες με την Αλίκη Βουγιουκλάκη³⁹, που είναι ίσως η διασημότερη στο είδος. Κάποιοι μπορεί να πουν ότι θυμίζει και παλιότερες ελληνικές προσπάθειες νουάρ κινηματογράφου. Μια ταινία που θα μπορούσε κάλλιστα να αποτελεί επιρροή, είναι η «Διακοπές στην Αίγινα» του 1958, του Ανδρέα Λαμπρινού, όπου η νεαρή Αλίκη Βουγιουκλάκη, ερωτεύεται τον αριστοκράτη Ανδρέα Μπάρκουλη⁴⁰, όπως συμβαίνει με τους δύο χαρακτήρες στην ταινία μου, σε ένα αόριστο καλοκαίρι ενός νησιού. Μια υποτιμημένη προσπάθεια ελληνικού νουάρ, αλλά με το στοιχείο του τρόμου μέσα, που μου έκανε ιδιαίτερη εντύπωση και με οδήγησε σε σκέψεις και συνδέσεις με την ταινία, ήταν «Ο εφιάλτης»⁴¹, του 1961, κινηματογραφικό ντεμπούτο του Ερρίκου Ανδρέου. Η ταινία με έκανε να σκεφτώ περισσότερο τον χαρακτήρα της συνείδησης και τα σκοτεινά πλάνα.

Ωστόσο, η ταινία που με έκανε να ερωτευτώ τον ασπρόμαυρο ελληνικό κινηματογράφο, χωρίς να έχει απαραίτητα σχέση με το σενάριο της ταινίας μου, παρά μόνο στην αισθητική, ήταν «Η κάλπικη λίρα»⁴².

³⁹ Μία απο τις διασημότερες και σημαντικότερες ηθοποιούς και τραγοδοποιούς στην ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου.

⁴⁰ Απο τους διασημότερους ηθοποιούς στην Ελλάδα την περίοδο 1950 -60. Λόγω της ομορφιάς του, είχε δημιουργηθεί η έκφραση «Κορίτσια ο Μπάρκουλης!».

⁴¹ Στην ταινία, η πρωταγωνίστρια Άννα, φεύγοντας απο το σπίτι μετά τον θάνατο του πατέρα της, δέχεται ένα απειλιτικό τηλεφώνημα.

⁴² Η ιστορία μιας ψεύτικης λίρας, που πέρασε απο τέσσερις διαφορετικούς ανθρώπους, αντικατοπτρίζοντας τέσσερις διαφορετικές καταστάσεις. Αποπλάνηση, μοίρα, επιθυμία και αφοσίωση.

Στιγμιότυπο απο την ταινία «Διακοπές στην Αίγινα» Filmy.gr, 2023

Στιγμιότυπο απο την ταινία «Ο εφιάλτης» LiFO, 2021

Στιγμιότυπο απο την ταινία «Η κάλπικη λίρα» Cinepatra, 2020

Παρακάτω, κάποια απο τα καρέ της ταινίας, όπου τα σκηνικά και η αισθητική, θυμίζει παλιό ελληνικό κινηματογράφο.

Στιγμιότυπο 1 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Στιγμιότυπο 2 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

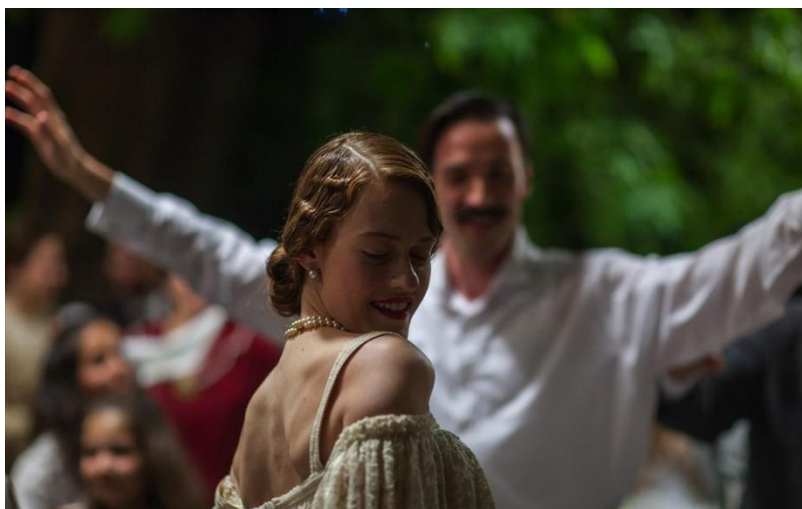
Στιγμιότυπο 3 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Στιγμιότυπο 4 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Ο Ελληνικός κινηματογράφος, γνώρισε σημαντική ανάπτυξη μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, περνώντας απο πολλές περιόδους, όπως την πρώτη⁴³, τη περίοδο ηχητικού κινηματογράφου⁴⁴, την μεταπολεμική⁴⁵, την χρυσή εποχή⁴⁶ κτλ.

Σύγχρονες επιρροές αυτού του είδους δεν υπήρχαν, παρά μόνο η ταινία «Μικρά Αγγλία»⁴⁷ ως προς την νησιώτικη αύρα και τα συναισθήματα των δύο πρωταγωνιστών.

Στιγμιότυπο απο την ταινία «Μικρά Αγγλία» Clickatlife, 2013

⁴³ Η πρώτη περίοδος, που γεννήθηκε με την δημιουργία μιας μικρού μήκους για τους Ολυμπιακούς αγώνες το 1906. Έπειτα, στα επόμενα χρόνια ιδρύονται η Αθηνά Φιλμ και η Άστυ Φιλμς, οι δύο πρώτες κινηματογραφικές εταιρίες στην Ελλάδα, και έπειτα η Νταγκ Φιλμς.

⁴⁴ Το πέρασμα απο τον βωβό, στον ομιλούντα κινηματογράφο, με την ταινία «Το τραγούδι του χωρισμού» το 1939.

⁴⁵ Η ίδρυση της φίνος Φιλμ, το 1943, με την πρώτη της ταινία, «Η φωνή της καρδιάς» οδήγησε στην εξέλιξη των κινηματογραφικών παραγωγών.

⁴⁶ Κατά της δεκαετία του 1960, η Ελλάδα παράγει τις περισσότερες ταινίες σε παγκόσμιο επίπεδο, και βρισκόταν σε δεύτερη θέση μετά το Μπόλυγουντ. Η φίνος Φιλμ αναδεικνύεται ως η μεγαλύτερη εταιρία παραγωγής, και πολλοί νέοι ηθοποιοί και σκηνοθέτες εμφανίστηκαν. Η έναρξη της χρυσής εποχής οφείλεται στις ταινίες «Η ιστορία μιας Κάλπικης Λίρας» και «Στέλλα».

⁴⁷ Σκηνοθεσία του Παντελή Βούλγαρη, του 2013. Δύο ιστορίες, μια της χαμένης αγάπης και μια της αδερφικής, στο νησί της Άνδρου τις αρχές του 20ου αιώνα.

Παλίρροια: Απο την ιδέα ως την υλοποίηση, ανάλυση, και σύγκριση με τις πηγές έμπνευσης.

Μετά απο την σύντομη ανάλυση του Film Noir, του Γαλλικού New Wave, και τον Ελληνικό κινηματογράφο, αυτών δηλαδή που αποτέλεσαν τις πηγές έμπνευσης και επιρροές για την δημιουργία του δικού μου έργου, φτάνουμε στην δεύτερη και σημαντικότερη ενότητα της εργασίας αυτής, την ανάλυση της ταινίας μου, και σύγκρισή της με άλλες απο τα προαναφερθέντα. Θα γίνει λόγος για τη διαδικασία των γυρισμάτων, κάποιες ιδέες και συμβολισμούς πίσω απο την ταινία, καθώς και για το κύριο θέμα που διέπει όλη τη έρευνα, τα συναισθήματα και την σχέση που δημιουργείται ανάμεσα στους δύο πρωταγωνιστές, ως κύρια θεματική της ταινίας.

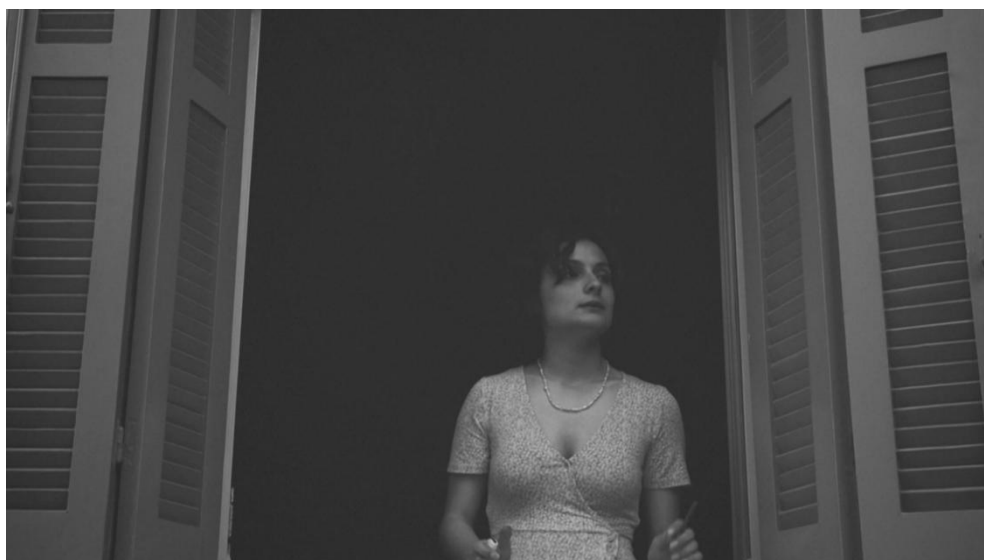
Ας αρχίσω λέγοντας μετά την έρευνα μου σχετικά με τις ανθρώπινες σχέσεις και τα συναισθήματα στο σινεμά γενικότερα, και μελετώντας την περίπτωση του Wong, ήθελα να ειδικευτώ περισσότερο, και να ψάξω τις ρίζες αυτών των ταινιών, το πως άρχισαν οι άνθρωποι να ασχολούνται με τον ρομαντισμό και τις σχέσεις στις ταινίες. Έτσι άρχισα να ενδιαφέρομαι περισσότερο για τον ασπρόμαυρο κινηματογράφο, καθώς τότε οι ταινίες ήταν πρωτοπόρες και έθιγαν νέα θέματα, μέσα απο την κινούμενη εικόνα. Έτσι όπως ανέλυσα και στο Film Noir παραπάνω, μέσα απο τις ιστορίες μυστηρίου και εγκλήματος, συχνά παρουσιαζόταν και κάποιο ερωτικό ειδύλλιο. Έτσι και οι ταινίες του Γαλλικού Νέου Κύματος, συνήθως είχαν να κάνουν με τις καθημερινές ζωές ανθρώπων, δίνοντας έμφαση στις αλληλεπιδράσεις και σχέσεις τους με άλλους ανθρώπους. Έχοντας ερευνήσει τα παραπάνω, και έχοντας παρακολουθήσει αρκετές ταινίες αυτού του είδους, γεννήθηκε η ιδέα του να δημιουργήσω και γω μια ταινία, αλλά κάνοντας την να φαίνεται ότι ανήκει σε αυτό το είδος, σε αυτή τη περίοδο κινηματογράφου. Έτσι γεννήθηκε η ιδέα της *Παλίρροιας*.

Ο τίτλος της ταινίας, ως λογότυπο, σε καλλιγραφικά, 2023

Η υπόθεση και οι χαρακτήρες.

Στην ταινία, που διαδραματίζεται σε ένα αόριστο παρελθόν⁴⁸, η νεαρή Ειρήνη, ταξιδεύει σε ένα νησί για τις καλοκαιρινές διακοπές της⁴⁹, όπου γνωρίζει τον Αντώνη, έναν βαρκάρη με έντονη προσωπικότητα και πολλά συναισθήματα και αρχίζει να περνάει χρόνο μαζί του.

Η Ειρήνη, στιγμιότυπο 5 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Ο Αντώνης, στιγμιότυπο 6 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

⁴⁸ Επέλεξα να μην οριστεί συγκεκριμένη χρονολογία, για να μπορέσει να φανταστεί ο καθένας, αυτήν που του ταιριάζει. Να φανταστεί ότι η ταινία συμβαίνει, όποτε θέλει αυτός να συμβαίνει.

⁴⁹ Δεν γνωρίζουμε πολλά για το παρελθόν της Ειρήνης. Δε γνωρίζουμε το τι έκανε πριν την δούμε στην ταινία, ούτε το τι συναισθήματα είχε και τι άνθρωπος ήταν στο παρελθόν.

Η Ειρήνη, είναι μια δυναμική, κοινωνική και χαρούμενη κοπέλα στα μάτια των ανθρώπων, όμως μέσα της κρύβει μια τεράστια ανασφάλεια, που την εμποδίζει με τις ανθρώπινες σχέσεις και από το αναπτύξει παραπάνω τα συναισθήματα της, από το να νιώσει και να αφεθεί. Δε θέλει να μένει σε ένα μέρος, θέλει να ταξιδεύει, και ο μεγαλύτερος φόβος της είναι το να μείνει μόνη.

Ο Αντώνης είναι ένα ρομαντικό απλό παιδί, που ζει στο νησί όλη του τη ζωή. Ασχολείται με τις βάρκες, και βαθιά μέσα του, ξέρει ότι είναι καλλιτεχνικό πνεύμα, καθώς του αρέσει πολύ η ποίηση⁵⁰, πράγμα που δεν υπολογίζεται στον στενό του κύκλο⁵¹. Έχει βαρεθεί την ζωή στο νησί, και θέλει και αυτός να ταξιδέψει⁵².

Ο Αντώνης με το ημερολόγιό του στην παραλία, στιγμιότυπο 7 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Όσον αφορά την ανασφάλεια της Ειρήνης, δεν είναι απλώς στο μυαλό της. Στη διάρκεια της ταινίας την βλέπουμε να συζητάει με μια κοπέλα, όπου εμφανίζεται σε διάφορες σκηνές χωρίς να μιλάει, μαυροντυμένη πάντα και τρομακτική, που φαίνεται σαν την επηρεάζει αρνητικά και να την ωθεί στο να μη δεθεί και αφεθεί στον Αντώνη. Αυτή λοιπόν είναι η ανασφάλεια της Ειρήνης, προσωποποιημένη, θέλοντας να την επηρεάσει αρνητικά και να μην την αφήσει να ερωτευτεί, όπως ακριβώς λειτουργούν οι ανασφάλειες και οι φόβοι μας. Δεν μπορεί να την δει κανένας στην ταινία, καθώς είναι πλάσμα της φαντασίας της Ειρήνης, και δεν επικοινωνεί με κανέναν μες τη ταινία παρά μόνο με την Ειρήνη. Η αποκάλυψη του ότι ο χαρακτήρας αυτός δεν είναι άνθρωπος, αλλά

⁵⁰ Στην ταινία φαίνεται να διαβάσει το Πορτρέτο του Dorian Gray, μυθιστόρημα του Όσκαρ Ουάιλντ.

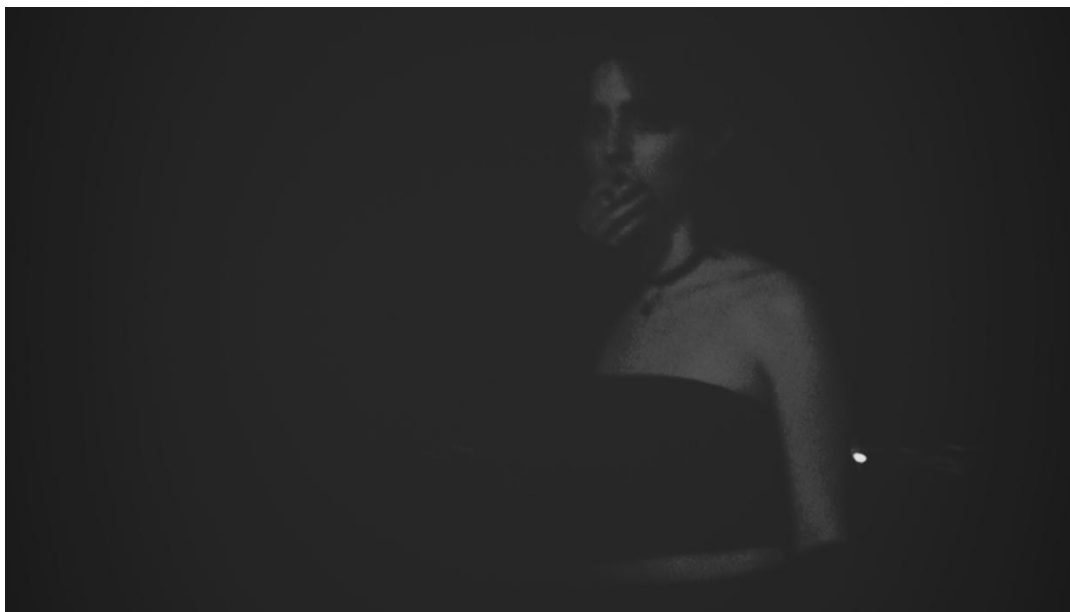
⁵¹ Φαίνεται μέσα από την ταινία, ακόμη και η σχέση του Αντώνη με τους συναδέλφους του στη δουλειά, πράγμα που συνδέεται άμεσα με την θεματική αυτής της εργασίας, τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων.

⁵² Έχει σημασία στην ταινία, καθώς είναι ένα από τα πράγματα που τον συνδέει με την Ειρήνη. Η τέλεια αντίθεση. Αυτή ήρθε για διακοπές, ενώ αυτός θέλει να φύγει.

ουσιαστικά «φάντασμα» γίνεται με μικρά στοιχεία απο την μέση της ταινίας, και με ένα ανατρεπτικό plot twist⁵³ στο τέλος.

Η εμφάνιση της ανασφάλειας, στιγμιότυπο 8 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

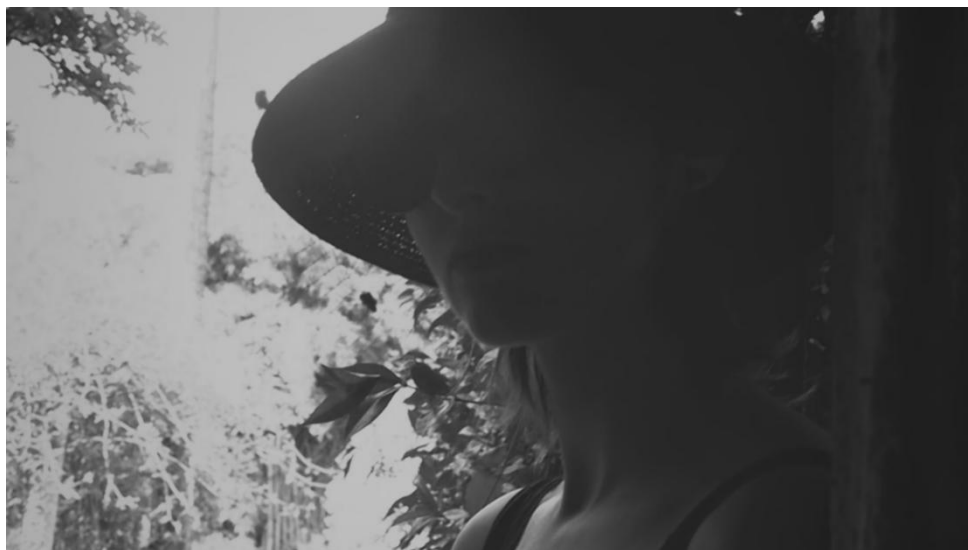

Η ανασφάλεια εμφανίζεται μέσα απο τις σκιές, στιγμιότυπο 9 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Είναι το πιο σουρεάλ στοιχείο στην ταινία, καθώς παίζοντας με το ασπρόμαυρο και θέλοντας έναν τόνο μυστηρίου σαν τις ταινίες Noir, προσθέσαμε την ανασφάλεια. Ιδιαίτερη έμπνευση για τον χαρακτήρα της,

⁵³ Μια σημαντική αποκάλυψη, μια ανατροπή που αλλάζει όλα όσα συνέβησαν στην ταινία.

ήταν η Marla⁵⁴ από το *Fight Club*⁵⁵, ένα απο τα πιο πετυχημένα Νέο-Noir στην ιστορία.

Η ανασφάλεια, σε σύγκριση με την Marla, στιγμιότυπο 10 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

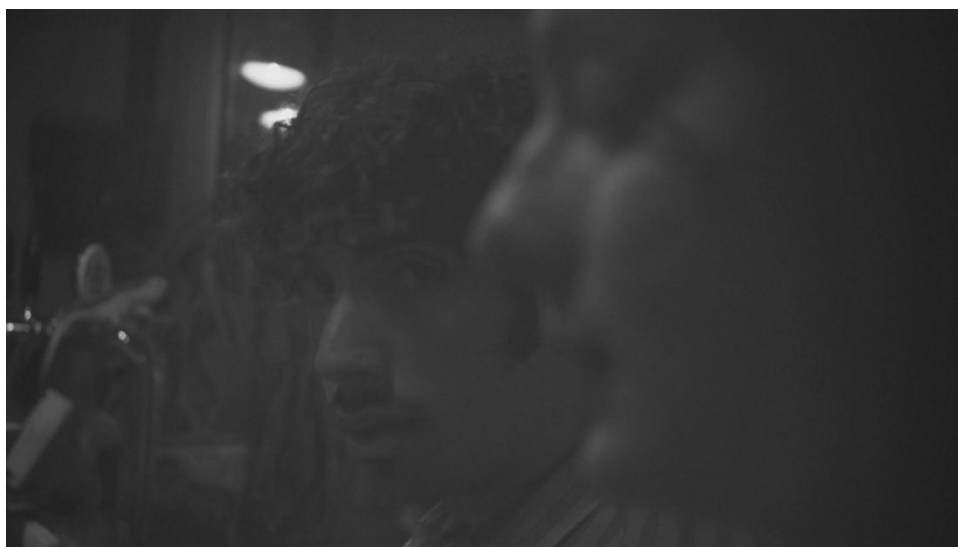
Η Marla από το *Fight Club*, Youtube 2021

Υπάρχει όμως και κάτι ακόμη που συνδέει τους δύο πρωταγωνιστές, και αποτελεί μεγάλο κομμάτι της υπόθεσης και της εξέλιξης στην ταινία. Δεν γνωρίζονται για πρώτη φορά. Στα δέκα λεπτά της ταινίας, γίνεται ένα flashback, όταν ο Αντώνης βλέπει την Ειρήνη για πρώτη φορά στη ταινία, σε ένα βράδυ στο παρελθόν, όπου είχαν γνωριστεί σε ένα μπαρ, ήπιαν, και μοιράστηκαν πολλά ο ένας με τον άλλο. Κάποια στιγμή η Ειρήνη

⁵⁴ Μαυροντυμένην γυναίκα, που βρίσκεται σε μέρη που δε πρέπει να βρίσκεται, και όποτε εμφανίζεται, κάτι κακό προοικονομείται πως θα συμβεί.

⁵⁵ Θεωρείται η καλύτερη ταινία του David Fincher, όπου ένας καθημερινός δημόσιος υπάλληλος με προβλήματα αϋπνίας, συμμετέχει σε μια λέσχη πάλης, όπου παλεύοντας ξεχνιέται απο τα προβλήματα του.

ρίχνει το ποτό της στον Αντώνη, και όσο αυτός πάει να καθαριστεί, εμφανίζεται η ανασφάλεια. Η ειρήνη φεύγει χωρίς να του πει ούτε αντίο από το μαγαζί, και δεν την ξαναείδε από τότε, μέχρι και εκείνη τη στιγμή. Η Ειρήνη τότε στο μπαρ, ήταν πιωμένη και όταν τον συναντάει ξανά στην ταινία δεν τον θυμάται, ή θέλει να πείσει τον εαυτό της πως δε τον θυμάται, ενώ ο Αντώνης δεν την ξέχασε ποτέ. Θέλουμε να δείξουμε στην ταινία, ότι όταν κουβαλάς κάτι μέσα σου, μια ανασφάλεια ή έναν φόβο, σε εμποδίζει από το αναπτύξεις μια σχέση, γιατί το περνάς και στον άλλο άνθρωπο.

Ο Αντώνης και η Ειρήνη στο Μπαρ, στιγμιότυπο 11 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Η Ειρήνη να φεύγει απότομα από το μπαρ, λόγω των ανασφαλειών της, στιγμιότυπο 12 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Σε αρκετές σκηνές φαίνεται αυτός ο συμβολισμός, με τη μουσική να σταματάει απότομα, και τους χαρακτήρες να κοιτάζουν με περίεργο και τρομαγμένο βλέμμα σαν να περιμένουν να συμβεί κάτι.

Σύγκριση με το *Vivre Sa Vie*.

Μία ακόμη ωραία σύγκριση, είναι αυτή σχετικά με την σκηνοθεσία και την έμπνευση που πήρα απο το *Vivre Sa vie* που ανέλυσα παραπάνω. Τα πλάνα εκείνης της ταινίας με επηρέασαν τόσο που σκηνοθέτησα με παρόμοιες ιδέες πολλές απο τις σκηνές και τα πλάνα στην ταινία, θέλοντας να αποδώσω την ενέργεια του *Noir*, και του ασπρόμαυρου κινηματογράφου εκείνης της περιόδου. Ακολουθούν κάποια παραδείγματα.

Η Nana στο *Vivre Sa vie*, να κοιτάει τον ερωμένο της μέσα από τον καθρέφτη. *Missfortunes of Imaginary Beings*, 2018

Η Ειρήνη να κοιτάει τον Αντώνη μέσα από τον καθρέφτη, στιγμιότυπο 13 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Η Nana στο Vivre Sa Vie, LAB111 2023

Η Ειρήνη στην Παλίρροια, , στιγμιότυπο 14 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Εύκολα μπορεί κανείς να καταλάβει την επιρροή του Noir, και του ασπρόμαυρου κινηματογράφου μέσα απο τη σκηνοθεσία, τους χαρακτήρες να εμφανίζονται απο τις σκιές, τις έντονες αντιθέσεις λευκού και μαύρου, τα καθημερινά και απλά πλάνα.

Η Nana με τον Ερωμένο της στο *Vivre Sa Vie*, *Cranes are flying*, 2019

Ο Αντώνης σε ραντεβού με την Ειρήνη, στιγμιότυπο 15 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Στα πλάνα που βλέπουμε, και στην ταινία γενικότερα υπάρχει το στοιχείο της γεωμετρίας, με τους χαρακτήρες να βρίσκονται στις άκρες ή στη μέση του κάδρου ώστε να είναι ευχάριστο και ικανοποιητικό στο μάτι του θεατή.

Μία ακόμη τεχνική που χρησιμοποιείται, ονομάζεται «frames within frames» (καρέ μέσα σε καρέ), εννοώντας ότι οι χαρακτήρες εκτός απο το μοναδικό καρέ της ίδιας της οθόνης, φαίνονται και μέσα απο κάποιο άλλο πλαίσιο. (βλ. Στιγμιότυπο 13,14)

Συμπέρασμα, και μήνυμα της ταινίας.

Όλη η ταινία αφορά σεναριακά, την σχέση δύο ανθρώπων, και το πως αυτή μπορεί να περιλαμβάνει τα θετικά, τα αρνητικά, τις όμορφες και άσχημες στιγμές, καθώς και τα αρνητικά συναισθήματα γύρω από τον έρωτα. Έτσι λοιπόν οι δύο χαρακτήρες, έχοντας περάσει τόσα στη διάρκεια της ταινίας και έχοντας δημιουργήσει από το μηδέν μια σχέση ανάμεσα τους, ο Αντώνης εξομολογείται τον έρωτα του στην Ειρήνη, λέγοντας της ότι θα φύγει μαζί της, ενώ το επόμενο πρωί η Ειρήνη έχει ήδη φύγει από το σπίτι. Τον παράτησε ακριβώς όπως τον είχε παρατήσει στο μπαρ εκείνο το βράδυ. Αυτό είναι και το μήνυμα της ταινίας. Όταν υπάρχει μια ανθρώπινη σχέση όπου τουλάχιστον το ένα άτομο έχει φόβους και ανασφάλειες, τις μεταδίδει και στο άλλο χωρίς να το καταλαβαίνει συνήθως. Για αυτό τον λόγο επέλεξα και να «κερδίσει» η ανασφάλεια. Μπορεί να έχεις μοιραστεί αμέτρητα συναισθήματα με κάποιον, είτε για μια στιγμή στο παρελθόν, είτε για κάποιες εβδομάδες μετά από καιρό, κι όμως στο τέλος να είστε ξανά δύο άγνωστοι. Έτσι έγινε και με την Ειρήνη. Στο τέλος κέρδισε η ανασφάλεια και ο φόβος της. Τα πλάνα έχουν σημασία, καθώς σε όλη τη ταινία η ανασφάλεια φαίνεται τρομακτική, ανώτερη, ότι έχει τον έλεγχο. Η ταινία κλείνει με ένα συμβολικό πλάνο των δύο χαρακτήρων μαζί, σαν να φαίνεται ότι το κακό κέρδισε, και ότι η Ειρήνη δε μπόρεσε να ξεπεράσει τους φόβους της και να αφεθεί.

Η Ειρήνη να φεύγει με το πλοίο, και δίπλα της η Προσωποποιημένη ανασφάλεια, στιγμιότυπο 16 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Γυρίσματα και διαδικασία.

Τέλος, τα γυρίσματα της ταινίας, πραγματοποιήθηκαν σε περιοχές του Βόλου, όπως για παράδειγμα στην Γορίτσα, το κέντρο, και κυρίως στην Άφησσο, στην οποία αποδίδεται και η νησιώτικη ελληνική ενέργεια που υπάρχει στην ταινία. Συνολική διάρκεια της ταινίας να σημειωθεί ότι είναι 44 λεπτά και 15 δευτερόλεπτα.

Πλάνα απο το χωριό της Αφήσσου, στιγμιότυπο 17 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Πλάνα απο το χωριό της Αφήσσου, στιγμιότυπο 18 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Πλάνα απο το χωριό της Αθήσσου, στιγμιότυπο 19 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Κράτησαν δεκατέσσερις ημέρες, ενώ η επεξεργασία του σεναρίου γινόταν από τον Απρίλιο. Συνολικά όλο το πρότζεκτ είχε διάρκεια τεσσάρων περίπου μηνών, από την ιδέα και την συγγραφή του σεναρίου, μέχρι και τα γυρίσματα και αργότερα το μοντάζ. Το μοντάζ κράτησε και αυτό έναν μήνα, τον Ιούλιο, ενώ τα γυρίσματα ξεκίνησαν Μάιο και τελείωσαν Ιούνη. Η διαδικασία των γυρισμάτων ήταν άλλοτε απλή και άλλοτε δύσκολη. Πολλές φορές δε λειτουργούσε ο ήχος, άλλες φορές ήταν χάλια η εικόνα, και χρειαζόταν η σκηνή να γυριστεί ξανά. Η μετακίνηση της ομάδας και του εξοπλισμού, ήταν και αυτή δύσκολη, καθώς δε διαθέταμε μέσο για τις μετακινήσεις στις τοποθεσίες.

Πλάνο από το *café society* που έχει muffled μουσική και δείχνει απέξω πως είναι. Έχει αρκετό κόσμο (όχι τόσο κόσμο ώστε να μην μπορούμε να γυρίσουμε)

Αντώνης: « Λοιπόν μπαίνουμε;»

Ειρήνη: «(κοιτάζει το ρολόι της) Δεν ξέρω , έχει πάει δύο το βραδ-.»

Αντώνης: «Ελα τώρα η νύχτα μόλις έχει αρχίσει (την φέρνει μια σβούρα, την τραβάει από το χέρι, γελάνε και μπαίνουν μέσα στο μαγαζί)»

ΣΚΗΝΗ 14

[BROAD- CAFÉ SOCIETY]

Το ζευγάρι μπαίνει μέσα στο μαγαζί, αρχίζουν να χορεύουν στην δυνατή μουσική περίπου για 20-25 δευτερόλεπτα, γυρίζουμε πολλές πρόσθετες σκηνές από το μαγαζί προκειμένου να τις κόψουμε στο μοντάζ. Προς το τέλος οι δύο τους έρχονται κοντά χορεύουν μαζί και φιλιούνται. Όταν πέφτει το φιλί η μουσική από δυνατή γίνεται πιο dreamy και χαλαρή, το φιλί είναι σε slow motion και μπαίνει μονόλογος της Ειρήνης.

Απόσπασμα από το σενάριο - σκηνοθετικές σημειώσεις.

Μέθοδοι αφήγησης - Τεχνικές

Κάποιες απο τις μεθόδους που ακολούθησα για την ροή της ταινίας, την παρουσίαση συγκεκριμένων ιδεών και συναισθημάτων ήταν κυρίως οι διάλογοι - μονόλογοι, η χρήση της μουσική και το Flashback.

Στο μεγαλύτερο κομμάτι της ταινίας, βλέπουμε χαρακτήρες να συζητούν. Είτε είναι οι δύο πρωταγωνιστές, είτε είναι η Ειρήνη με την ανασφάλεια, είτε ο Αντώνης με τους συνεργάτες του. Μέσα απο τον διάλογο μπορεί να δείξει έξυπνα και εύκολα κανείς τα συναισθήματα και τις απόψεις του κάθε χαρακτήρα, ακριβώς και όπως στον μονόλογο. Στην περίπτωση του μονολόγου, γίνεται πιο ποιητικό, καθώς αναφέρονται οι σκέψεις του κάθε χαρακτήρα όπως ακριβώς τις έχει στο μυαλό του. Με τον μονόλογο του Αντώνη, ξέραμε στην αρχή ότι του αρέσει η ποίηση, (έτσι και το ποίημα για την Ειρήνη) ξέραμε ότι θέλει να φύγει απο το νησί (της το λέει στο τέλος) ξέραμε ότι δεν είναι σαν τους συνεργάτες του.

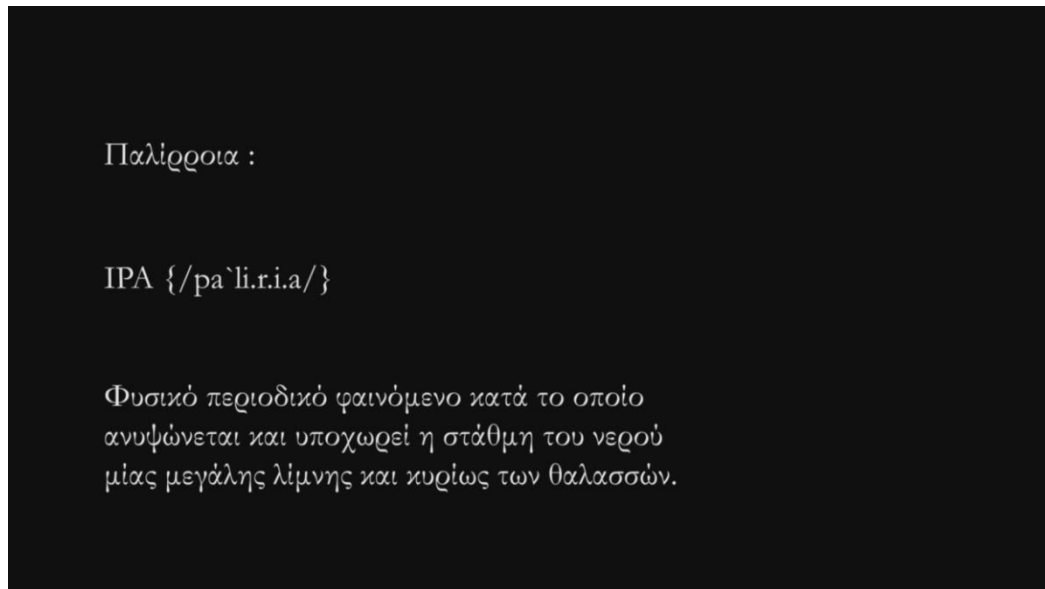
Με τους μονολόγους της Ειρήνης, καταλάβαμε ότι κάτι δε θα πάει καλά στην ταινία και στην ψυχολογία της. (Ο χαρακτήρας της ανασφάλειας) Ξέραμε ότι αρχίζει να αποκτά συναισθήματα για τον Αντώνη και δυσκολεύεται να τα διαχειριστεί.

Η μουσική σε πολλές περιπτώσεις, προετοίμαζε για το τι θα ακολουθήσει. Στο τέλος όπου ο Αντώνης εξομολογείται στην Ειρήνη, υπάρχει μια πολύ έντονη δυνατή μουσική, προΐδεάζοντας ότι δεν θα συμβεί κάτι χαρούμενο. Έτσι και όταν διάβαζε το σημείωμα και ξέραμε ότι δεν θα είναι ένα χαρούμενο σημείωμα.

Το flashback, χρησιμοποιείται δύο φορές. Μία στην αρχή της ταινίας όπου μας αποκαλύπτει το πως γνωρίζονταν απο πριν οι δύο πρωταγωνιστές, και μια στο τέλος, όπου καταλαβαίνουμε ότι η ανασφάλεια «βρισκόταν» μαζί με την Ειρήνη σε όλη τη διάρκεια της ταινία

Η ιδέα πίσω απο τον τίτλο.

Ο τίτλος Παλίρροια, είναι και αυτός συμβολικός. Όπως ακριβώς και ο κανονικός ορισμός, έτσι και το νόημα του σε όλη την ταινία.

Το πρώτο καρέ και άνοιγμα της ταινίας, στιγμιότυπο 20 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Όπως η στάθμη του νερού, που στην παλίρροια ανυψώνεται και υποχωρεί, έτσι ακριβώς και τα συναισθήματά μας στις ανθρώπινες σχέσεις, έρχονται τη μια στιγμή και την άλλη υποχωρούν. Μπορεί τη μια στιγμή να ζεις τον έρωτα, και την άλλη να ξεχαστείς τελείως και οι φόβοι σου να σε κρατήσουν πίσω, όπως ακριβώς έγινε και με την Ειρήνη.

Ένα από τα λίγα καρέ, όπου και οι τρεις χαρακτήρες φαίνονται μαζί. Συμβολικό, δηλώνοντας ότι η Ειρήνη σε όλη τη διάρκεια της ταινίας κουβαλούσε την ανασφάλεια της. Στιγμιότυπο 21 από την ταινία *Παλίρροια*, 2023

Επίλογος.

Τέλος, η ταινία αυτή ήταν ένας συνδυασμός Film Noir, Γαλλικού Νέου Κύματος, και ελληνικού κινηματογράφου, και ήταν ένα ευχάριστο πρότζεκτ, όσο αφορά την συγγραφή και την υλοποίησή του. Ίσως για αυτό και ο ασπρόμαυρος κινηματογράφος να μείνει για πάντα, και να συνεχίζεται να μελετάται μέχρι και σήμερα, με διάφορες ταινίες να επιλέγονται να γυρίζονται ασπρόμαυρες. Για να αναβιώσουν την μαγεία εκείνης της εποχής, την μαγεία του να αποδίδεις τόσα πολλά συναισθήματα, χρησιμοποιώντας τόσο λίγα χρώματα.

Μαζί με τον επίλογο παραθέτω,

το trailer:

<https://www.youtube.com/watch?v=7bMZm2bujjY>

και την ταινία: (Google Drive)

https://drive.google.com/file/d/1fP0SPbstRT1QO-y05ZHDGi5IKw4GzqTZ/view?usp=drive_link

Εναλλακτικό λινκ: (Youtube)

<https://youtu.be/guYJLApOUpo?si=vMJoqxm9ww1jv2nS>

Βιβλιογραφία.

Βιβλιογραφία Χρήσης:

Π. Πολυκαρπίου. 2018 «*To Film Noir*» ή ο Μοντερνισμός στον εμπορικό - λαϊκό κινηματογράφο». Κινηματογραφική Λέσχη Νάξου.

Retrieved from: <http://users.sch.gr/nobody/wordpress/?p=814>

Κ. Δημητρίου. 2008 «Εισαγωγή: Η γοητεία του ασπρόμαυρου σε έγχρωμες εποχές» Κινηματογραφική ομάδα πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Retrieved from: <http://users.uoi.gr/kopi/?p=255>

Α. Μπακούρου. 2020 «*Film Noir: Όλα όσα πρέπει να γνωρίζεις*»

Retrieved from: <https://beasty.gr/film-noir-ola-osa-prepei-na-gnorizeis/>

Θ. Σούμας. 2022 «*Η μέθοδος του Jean Luc Godard*»

Retrieved from: <http://www.cinephilia.gr/index.php/prosopa/europa/7064-i-methodos-tou-jean-luc-godard>

Ν. Τερζής. 2020 «*Το Γαλλικό Νέο Κύμα*» Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Retrieved from: <https://eclass.uoa.gr/modules/document/?course=DCARTS119>

Π. Αγκριανίτης. 2023 «*Η εναλλακτική αφήγηση στον κινηματογράφο. Το Γαλλικό Νέο Κύμα, «{Nouvelle Vague} και ο Jean Luc Godard ως φορείς του κινηματογραφικού Μοντερνισμού και Ριζοσπαστισμού*» Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

Retrieved

from:file:///C:/Users/User/Downloads/501256%20%CE%91%CE%93%CE%A1%CE%99%CE%91%CE%9D%CE%99%CE%A4%CE%97%CE%A3%20%CE%A0%CE%91%CE%9D%CE%91%CE%93%CE%99%CE%A9%CE%A4%CE%97%CE%A3.pdf

Ελληνικός Κινηματογράφος. 2017. «*Η Ιστορία του Ελληνικού Κινηματογράφου*»

Retrieved from: <https://ellinikoskinimatografos.gr/istoria/>

Σινεφιλία. 2022 «*Vivre Sa Vie, του Jean Luc Godard*»

Retrieved from: <http://cinephilia.gr/index.php/tainies/europa/3343-vivre-sa-vie-jean-luc-godard>

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

Μ. Τσαουσίδου. 2023 «*Ο Κινηματογράφος στην Ελλάδα / Μαθαίνουμε για την ιστορία του*»

Retrieved from: <https://blogs.sch.gr/mtsaousid/2023/05/03/i-istoria-toy-ellinikoy-kinimatografoy/>

Σινεφιλία. 2022 «*Η μελαγχολία του ασπρόμαυρου*»

Retrieved from: <http://www.cinephilia.gr/index.php/keimena/apopsi/1672-melagxolia-aspromayroy>

Ν. Παναγιώτου. 2019 «*Ο Κινηματογράφος και η Σύγχρονη Ασπρόμαυρη ταινία*»

Retrieved from: <https://www.maxmag.gr/cinema/o-kinimatografos-kai-i-sygchroni-aspromayri-tainia/>

Ι. Γριβέα. 2022 «*Jean Luc Godard, ο Αντικομφορμιστής*»

Retrieved from: <https://www.oneman.gr/entertainment/jean-luc-godard-o-antikomformistis/>

Α. Μαντζεβελάκης. 2021 «*Τα διαμάντια του παλιού Ελληνικού Κινηματογράφου*»

Retrieved from:

<https://www.foititikoskosmos.gr/%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%AF%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CF%86%CE%BF/>

Ρ. Μάτη. 2016 «*Ταινία 'Ζούσε την Ζωή της - Vivre Sa Vie', του Ζαν Λικ Γκοντάρ*»

Retrieved from:

<https://www.logografis.gr/%CF%84%CE%B1%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CE%B1-%CE%B6%CE%BF%CF%8D%CF%83%CE%B5-%CF%84%CE%B7-%CE%B6%CF%89%CE%AE-%CF%84%CE%B7%CF%82-vivre-sa-vie-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B6%CE%B1%CE%BD/>

